

בית ויצמן

”זהו בית מודרני, אצילי, בעל הרמוניה מושלמת עם סביבתו, תואם להפליא לתכליתו, מביע הבעה שלמה את נפש בעליו – כמוהם, זהו נכס לאומי”.

(באפי דאגדייל, אחייניתו של ארתור ג'יימס בלפור, האורחת הראשונה בבית ויצמן, 1937)

על ראש גבעה נישאה, משקיף אל נוף ירוק מן הים ועד להרי יהודה, נבנה לפני כשמונים שנים ביתו הפרטי של ד"ר חיים ויצמן, נשיאה הראשון של מדינת ישראל ומייסדו של מכון ויצמן למדע. בני הזוג ויצמן, בחרו לבנות את ביתם בסמוך למכון המחקר על שם דניאל זיו ברחובות אותו הקים ד"ר ויצמן בשנת 1934, ולימים בשנת 1949 הוסב שמו למכון ויצמן למדע. הבית תוכנן על ידי האדריכל הנודע אריך מנדלסון ומהווה פנינה

ארכיטקטונית נדירה בנוף הארצישראלי. עם היבחרו של ד"ר ויצמן לנשיא המדינה הפך הבית למשכן הרשמי של נשיא ישראל. לאחר מותו עבר משכן הנשיא לירושלים. בני הזוג תרמו את גני האחוזה, את הבית ואת תכולתו למדינת ישראל, במטרה לשמר את מורשתו של הנשיא הראשון והבית נפתח כמוזיאון לקהל הרחב.

דרך הסיור בבית, החפצים הייחודיים שנשתמרו בו והסיפורים השזורים בהם המבקרים זוכים להכיר את חזונו הציוני והמדעי של ד"ר חיים ויצמן כחדשן וכמהפכן שאיננו מכיר במושג "הבלתי אפשרי". יזם סדרתי, בעל תעוזה, מכוון מטרה, נחוש להצליח, מתאפיין בחיפוש מתמיד אחר האתגר הבא. הביקור כולל הקרנת סרט קצר המתאר את פועלו של ד"ר חיים ויצמן, בתנועה הציונית ואת הישגיו בתחום המדע. אחוזת הקבר של ד"ר חיים ויצמן וד"ר ורה ויצמן, רעייתו נמצאת בסמוך לביתם. כמו כן, מכונית הפורד לינקולן שקיבל ד"ר ויצמן כמתנה מהנרי פורד השני, מוצגת לראווה בחזית הבית.

לסיור בבית ויצמן מספר מוקדים מרכזיים:

אולם ההדרכה: צפייה בסרט מלך ללא ממלכה

באולם צופים התלמידים בסרט הסוקר את חייו ופועלו של ד"ר חיים ויצמן הנשיא הראשון של מדינת ישראל ומייסד מכון ויצמן למדע. הסרט מתאר שורה של אירועים מכוננים בהיסטוריה של עם ישראל ובתנועה הציונית לאורכם של שני הצירים המרכזיים בחייו של ויצמן: המדע והציונות. לאורך הסרט מתועדים נשיאי עבר המספרים אודות היכרותם האישית עם ד"ר ויצמן, אישיותו וכישוריו כמנהיג וכמדען.

גני האחוזה:

גני האחוזה מהווים חלק בלתי נפרד מהביקור בבית ויצמן. הגנים מעוצבים ומאוכלסים בצמחייה ים תיכונית וארצישראלית ביניהם גם אלון שעם עתיק. הגנים עוטפים את הבית ומשמשים כמקום לפעילות בקבוצות, לסיור ולמנוחה.

ביתן המכונית הנשיאותית:

בביתן מיוחד בחצר הבית שמורה מכונית נשיאותית מיוחדת במינה אשר שימשה את ד"ר חיים ויצמן, כאשר כיהן כנשיא המדינה. בחזית המכונית מופיע סמל המדינה. על הדשא בסמוך למכונית נעסוק בסמלים ממלכתיים, ציבוריים ובסמלים המעצבים את זהותנו כחברה וכפרטים בה.

בית ויצמן:

בית ויצמן נבנה בסמיכות למכון המחקר על שם דניאל זיו אותו הקים ד"ר ויצמן בשנת 1934. הבית נבנה כבית פרטי לבני הזוג. קיימת הפרדה בין הקומה הראשונה בעלת האופי הייצוגי: חדר העבודה וחדר אירוח, המבואה וחדר האוכל, לבין הקומה השנייה בה נמצאים חדרי השינה.

הקומה הראשונה

המבואה: אומן של משא ומתן

המבואה מעוצבת כחלל רחב ידיים הכולל גם את חדר האוכל. השימור הקפדני שעבר הבית והחפצים אשר נשתמרו בו מאפשרים למידה חווייתית ובלתי אמצעית, אודות התקופה בה נבנה הבית (שנות ה-30).

במבואה ניצבים פסלים של שני מנהיגים: ד"ר חיים ויצמן והלורד בלפור. בין שני הפסלים "מתקיים" דו שיח בן יותר ממאה שנים. במקום זה נדון בחשיבותה של הצהרת בלפור, בשחקנים המרכזיים אשר הושפעו ממנה ובמידת חשיבותה של ארץ ישראל עבור העם היהודי בראשית המאה העשרים וכיום.

הסלון: מיהו מנהיג?

”כל חיי עבדתי בעד המדע והמחקר, אבל יודע אני שמעל למדע ומעל למחקר עומדים ערכים גבוהים ואיתנים פי כמה – צדק ויושר, שלום ואחוה” (14 בפברואר 1949 נאום פתיחת הכנסת הראשונה)

ויצמן היה המנהיג היהודי הראשון שניסה להגיע להסכם עם הערבים מתוך תפיסת עולם הומנית הרואה ומכירה בזכויותיו של האחר. הוא היה זה שהעלה את רעיון חלוקת ארץ ישראל לשתי מדינות לשני עמים. הערכים עליהם יינתן דגש בסלון הם: מנהיגות - דבקות במטרה, יכולת לרתום אחרים למשימה מתוך שכנוע פנימי ולא בדרכים אלימות, כפי שבאו לידי ביטוי בפועלו של ויצמן.

בגרדרובה: המדע וההשכלה כעניין קיומי

”חתרתי כל ימי חיי לעשות את ישראל למצודה של תרבות וקידמה, מרכז של השכלה ומדע...”

(ברכת הנשיא ויצמן לבנייני האומה 6.7.1950)

בעבר האורחים יכלו להתרענן בחדר זה מהדרך הארוכה שעשו לבית ויצמן לפני הפגישה עם המארחים. עם השנים הפך החדר לחדר תצוגה המחולק לשלושה חלקים. **החלק הראשון** - סיפור המשפחה המורחבת. החפצים האותנטיים והתמונות בחדר מספרים את סיפורם של הוריו ו-11 אחיו של ויצמן. נספר אודות צימאונה של המשפחה להשכלה ולהרחבת הידע.

החלק השני – פעילותה הציונית העניפה של ד"ר ורה ויצמן, שהייתה רופאת ילדים במקצועה, ממייסדות ארגון ויצו ומי שעמדה בראש ארגונים חשובים נוספים כמו: עליית הנוער, מגן דוד אדום ועוד.

החלק השלישי - סיפורו של מיכאל ויצמן בנם הצעיר של בני הזוג ויצמן, טייס חייל האוויר הבריטי אשר הוכרז כנעדר במהלך מלחמת העולם השנייה, ובה מצא את מותו בעת שנפל עם מטוסו במהלך טיסה צבאית.

בספרייה: קסם אישי

סיפור פעילותו המדינית והמדעית הבלתי נלאית של ד"ר ויצמן הביא להקמת בית לאומי יהודי בארץ ישראל תחת שלטון המנדט הבריטי ולהקמת מדינת ישראל עם סיום המנדט. היכרותו המעמיקה של ד"ר ויצמן עם הפוליטיקה והתרבות הבריטית קידמה את מטרות התנועה הציונית. הצהרת בלפור שניתנה ב-2 בנובמבר נחשבת עד היום להישגו הנכבד ביותר של ויצמן.

קומת חדרי השינה – הסיפור האישי

בניגוד לאופייה הייצוגי של קומת הכניסה, קומת חדרי השינה היא פרטית יותר ומאפשרת לנו מבט קרוב יותר על חיי המשפחה בבית.

חדרו של ד"ר חיים ויצמן

לצד מיטתו של ד"ר ויצמן מונח מחזור התפילה ליום כיפור. ויצמן לקראת מותו ביקש, שיקראו לו את תפילת "נתנה תוקף". ויצמן בחר לתלות מעל מיטתו את ציורו של האומן אפרים שור: אבן הפינה להקמת האוניברסיטה העברית שהיה בין יוזמיה ומקימיה.

חדרה של ד"ר ורה ויצמן

בחדר חפצים אישיים ותמונות משפחתיות. בחדר פינת עבודה קטנה ומכונת כתיבה.

חדרי הבנים

בקצה השני של המסדרון נמצאים שני חדרי שינה נוספים. החדרים שיועדו לבנים

אחוזת הקבר:

”תמיד הייתי יהודי פשוט ממוטול וכזה אני רוצה להישאר גם אחרי מותי...”

(ד"ר חיים ויצמן)

בצוואתו בקש ד"ר חיים ויצמן להיקבר בגן האחוזה למרגלות ביתו, "תחת אבן בארץ ישראל". לפני מותה ד"ר ורה ויצמן ביקשה להיקבר לצידו של בעלה. לבקשתה המצבה המקורית שונתה כך שתזכיר את השכול הפרטי שלהם, את מותו של בנם הצעיר מיכאל, שנהרג במלחמת העולם השנייה. לצד אחוזת הקבר נסכס את הביקור בבית ויצמן.

ככר הזיכרון:

הכיכר נבנתה בתחילת שנות ה - 50 לאחר פטירתו של ויצמן עבור קיום עצרות לזכרו ועבור פעולות התרבות של יד חיים ויצמן. במקום התקיימו אירועי תרבות כגון: קונצרטים ומופעים. בשנת 1972 הוצב בכיכר פסלו של דני קרוון, אנדרטה לזכר קורבנות השואה.

שילוב בתכניות הלימוד

תכנית הלימודים בחטיבת הביניים

במסגרת לימודי כיתה ט':

**מלחמת העולם הראשונה והשלכותיה - בין שלום למלחמה מבית לאומי למדינה בדרך
(1920-1939)**

תכנית הלימודים בחטיבה העליונה

במסגרת לימודי כיתה י':

הלאומיות בישראל ובעמים - ראשית הדרך עד 1920

הצהרת בלפור: תוכנה, הקשיים הנובעים מנוסח ההצהרה, האינטרסים של בריטניה
במתן ההצהרה, כיצד קיבלו אותה הציונים, היהודים המשתלבים והערבים.

במסגרת לימודי כיתה יא':

בונים את מדינת ישראל במזרח התיכון

התנועה הלאומית היהודית המודרנית ומאפייניה העיקריים

פועלו של בנימין זאב הרצל לבניית התנועה הציונית ולארגונה: 'מדינת היהודים',
תכנית באזל, המסגרות הארגוניות למימוש מטרות התנועה, ניסיונותיו לקדם את
קבלת הצ'ארטר, ויכוח אוגנדה.